

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЖИТОМИРСЬКОГО РЕГІОНУ

Житомирський регіон налічує у своєму складі 52 підприємства машинобудівної галузі, які займаються виробництвом приладів та неметаломісткої продукції. Сучасний стан машинобудівної галузі регіону перебуває у стадії кризи, це зумовлено спадом виробництва, застарілою виробничою потужністю, недостатньою технологічною гнучкістю, малим рівнем впроваджуваності науково-технічних розробок у виробництво, що не дає можливості підприємствам підтримувати конкуренцію. Економічним фактором проблем успіху машинобудівних заводів є – експортні операції, що призводить до високих витрат на виробництво і на експорт продукції машинобудування. Розглядаючи людський фактор, то потрібно зазначити, що є проблема у мотивації персоналу підприємств даних заводів, це низька заробітна плата, а також незадовільні умови праці.

Питаннями розвитку машинобудівної галузі займалися такі вчені, як А. Сухоруков, О. Саліхова, Б. Данилишин, Л. Федулова, Ю. Терещенко, Є. Лапін, І. Отенко, та інші. Багато праць присвячених даній галузі, акцентують увагу на введенні високотехнологічних виробництв, інновацій, оновлення основних фондів, тощо. Однак, такі рекомендації не можуть бути виконані через брак та недостатній рівень інвестицій, які залучають саме в машинобудування даного регіону. Тому тематика розвитку галузі машинобудування є актуальною та потребує подальших досліджень.

Характерною особливістю машинобудування Житомирського регіону є те, що виробництво продукції регіону не тяжіє до районів сировини, а споживачами продукції є як вся Україна, так і країни СНД. Необхідно відзначити, що більшість машинобудівних підприємств області знаходиться у критичному стані, з причин, викликаних низьким організаційно-технічним рівнем. Такі машинобудівні підприємства, не застосовують прогресивних сучасних технологій і тому не готові до швидкої реакції на зміни, що відбуваються на ринках машинобудівної продукції. Розглянемо та проаналізуємо значення коефіцієнтів, які відповідають за ефективну діяльність галузей промисловості (табл. 1).

Таблиця 1

Середні значення ключових коефіцієнтів ефективності діяльності по галузях промисловості Житомирщини

Галузь промисловості	Коефіцієнт			
	Коефіцієнт зносу основних засобів	Фондовіддача основних засобів	Рентабельність активів	Коефіцієнт оборотності активів
Легка	0.28	2.77	0.05	1.16
Хімічна	0.52	1.56	0.04	0.72
Машинобудування	0.72	0.44	-0.02	0.17
Енергетика	0.50	1.74	-0.03	0.69
Транспорт	0.71	0.72	0.02	0.76
Нормативні значення	менше 0,5	більше 0	більше 0,05	більше 0

Джерело: В.П. Москаленко, О.Л. Пластун. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа для діагностики його банкрутства, 2006, № 2.

З таблиці 1 можемо спостерігати, що підприємства машинобудування Житомирського регіону у фазі спаду. Як зазначає відомий науковець Р. Грант, кожна галузь в стадії спаду має шанс на успіх, тому він розробив ключові фактори успіху (надалі КФУ) для підприємств галузей промисловості. КФУ — це інструмент, який допомагає зміцнювати бізнес. Одним із підходів до виявлення КФУ, запропонований Р. Грантом, ґрунтується на очевидній пропозиції, що галузь повинна, по-перше, пропонувати на ринку продукцію, котру бажають купувати покупці, по-друге, вистояти в конкурентній боротьбі. Використання цього підходу для виявлення КФУ в галузі машинобудування Житомирського регіону наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Визначення КФУ машинобудівної галузі регіону

Галузь	Аналіз попиту	Аналіз конкуренції	КФУ
Машинобудування	Висока цінова чутливість до загальноекономічних циклів, залежність від інвестиційної активності, а також доступу до позикового капіталу.	Конкуренція має ціновий характер. Тенденції до зниження попиту. Високі бар'єри входу та виходу з ринку. Великі затрати на транспортні послуги.	Досягнення успіху базується на: наявності відносно дешевої кваліфікованої робочої сили; потенціалу росту галузі; налагодженості зв'язків України з країнами СНД; можливості отримання кредитів з невисокими ставками.

Джерело: зроблено на онові власних досліджень

Наступним етапом дослідження факторів успіху галузі буде аналіз кількісних характеристик діяльності машинобудування, табл. 3

Таблиця 3

Аналіз кількісних характеристик діяльності галузі машинобудування Житомирського регіону

КФУ	Вага	Оцінка за 10 – ти бальною шкалою	Зведене значення
Забезпечення високої якості продукції	0,3	9	2,7
Потенціал росту галузі	0,3	7	2,1
Інвестування в галузь	0,4	9	3,6
Загальне значення	1,0		8,4

Джерело: зроблено на онові власних досліджень

Значення КФУ = 8,4, це досить непоганий результат, і тому підприємствам галузі варто замислитись та не забувати, що головною ціллю та завданням, мають бути вище перелічені ключові фактори успіху.

Головне завдання нашої країни - стимулювати внутрішній попит на продукцію національних машинобудівників. Необхідно, щоб у кожному новому заводі в Україні було мінімум 50% українських нових техніко-технологічних рішень. Що ж стосується Житомирського регіону, то він має високі перспективи на розвиток – це неметаломістка галузь в машинобудуванні; на території області існує багато виробничих майданчиків для функціонування підприємств машинобудівної галузі; збереглися традиції та досвід виробництва машинобудівної продукції, що є фундаментом подальшого розвитку, тощо.

Для подальшого ефективного розвитку необхідно ставити акцент на успіх, і для цього варто здійснити наступні кроки:

- заохочення інженерів у сферу машинобудування, які мають відповідну кваліфікацію та високу підготовку, здатні своєчасно реагувати на швидкі інноваційні зміни та нововведення у галузі;
- поступово розширювати прогресивну технологічну базу машинобудування за рахунок розроблених та вже впроваджених наукоємних на ресурсозберігаючих технологій;
- підвищити конкурентоспроможність машинобудівної продукції, а саме підвищити якість;
- поліпшити інвестиційну привабливість підприємств галузі регіону, звернути увагу на сучасні енергозберігаючі технології, і тим самим знизити собівартість продукції;
- розширити ринки збуту машинобудівної продукції;
- реструктуризувати машинобудівний комплекс;
- поліпшити якість забезпечення висококваліфікованими науковими і робочими кадрами машинобудівної сфери.

Також успіхом подальшого розвитку машинобудування Житомирщини є роздержавлення і приватизація його основних засобів. Але це надто складна проблема, тому управлінський апарат Житомирщини підходить до цього питання досить зважено. На сьогодні існують обмеження на створення у великих містах нових промислових підприємств, тому, у нашому випадку, варто повніше використовувати можливості господарського розвитку малих і середніх міст, робітничих селищ, розміщувати тут невеликі спеціалізовані машинобудівні підприємства, філії й окремі цехи заводів.